

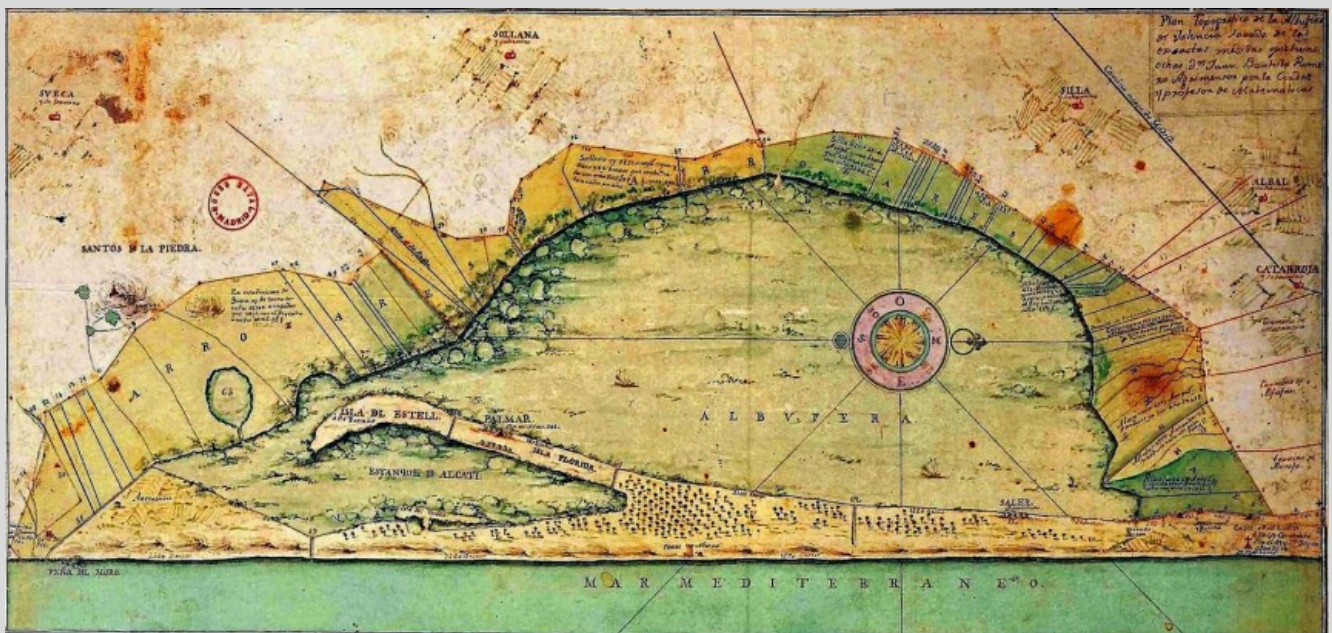
GENERALITAT
VALENCIANA

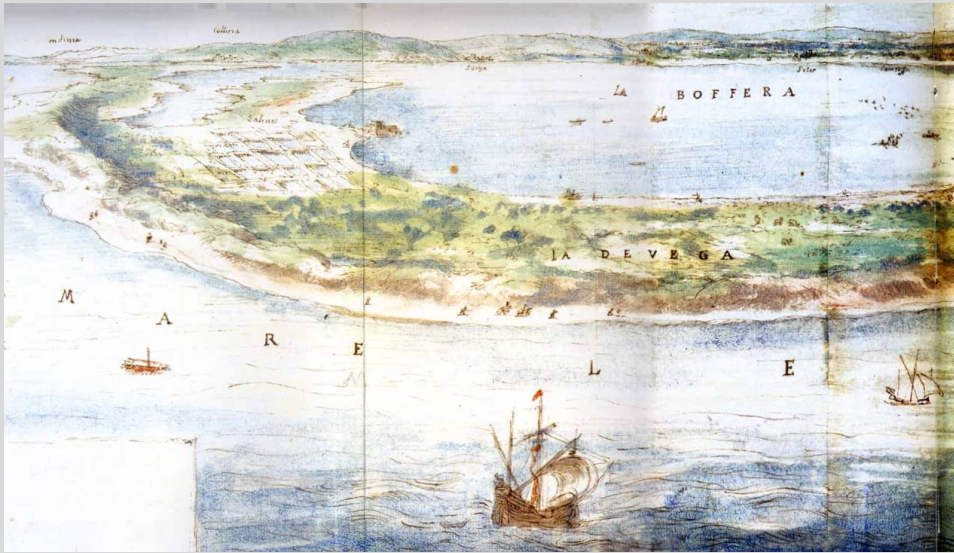
parc natural
de l'albufera

CONEIXENT EL PARC NATURAL DE L'ALBUFERA

LES SALINES DE L'ALBUFERA

Hui dia, ningú relacionaria l'Albufera amb la producció de sal, no obstant això, almenys durant quatre segles, van funcionar unes salines. L'esplèndida panoràmica que ens va deixar A. Van der Wýngaerde (1563) fixa la situació concreta de les salines a l'interior del peduncle o fletxa i concretament en l'actual Racó de l'Olla.

S'han trobat alguns testimoniats escrits que fan referència a l'extracció de les salines de l'Albufera durant l'Edat Mitjana, la resta d'informació apareix bastant dispersa en diferents obres referents a la història de l'Albufera.

La primera referència a les salines la trobem en un paràgraf del *Llibre del Repartiment* (1244) atribueix les rendes de les salines a la casa de Sant Vicent Màrtir i al seu hospital, obra benèfica a les mans dels cistercenses. Però és el *Privilegi de Morella* de 21 de gener de 1250 el document en què Jaume I parla prou de la venda, preu i reserva de la sal, però no del procediment d'extracció, ni tan sols deixa clar si es refereix al benefici de la sal en tot el regne. Però el fet que dedica la meitat del document demostra la importància de l'activitat.

Un document de 1347 ens diu que Jaume Roca havia millorat les salines de l'Albufera, invertint 40.000 sous i portant mestres de la Provença per a aconseguir que la ix negra i lletja es tornara més blanca i neta i es doblgara la seua producció. Proveir de sal a la ciutat de València va ser una preocupació per part de les autoritats municipals i reals, sobretot d'aquestes últimes, ja que l'explotació de la sal constituïa una de les regalies tradicionals de la corona, és a dir, a canvi del dret a la seua explotació s'efectuava un pagament al titular de drets, que era la corona.

Les salines de l'Albufera eren les úniques que existien en la perifèria de la capital del regne.

El monopoli sobre la sal es remunta al moment de la conquesta per Jaume I, monarca a partir del qual se succeeixen durant tota l'Edat Mitjana diverses disposicions salineres.

Els Furs de 1240 ja establien els límits dins dels quals podria ser venuda la sal de la ciutat de València i el seu preu.

La notícia més antiga del seu aprofitament apareix ja al gener de 1250, en la regulació que Jaume I va fer del proveïment de la sal i els preus que calia regir a la Ciutat de València, que serien de 4 diners la faneca als quals la compraren a la Conca de l'Albufera

Els monarques controlaven el rendiment de la seua regalia i ateniën el bon funcionament de les salines, sovint seguint les indicacions dels Jurats de València, que eren els que coneixien de primera mà els problemes quotidians que el proveïment de sal plantejava. Això es devia al fet que la producció de les salines de l'Albufera oscil·lava anualment i no era infreqüent que escassejara la sal a la ciutat.

“

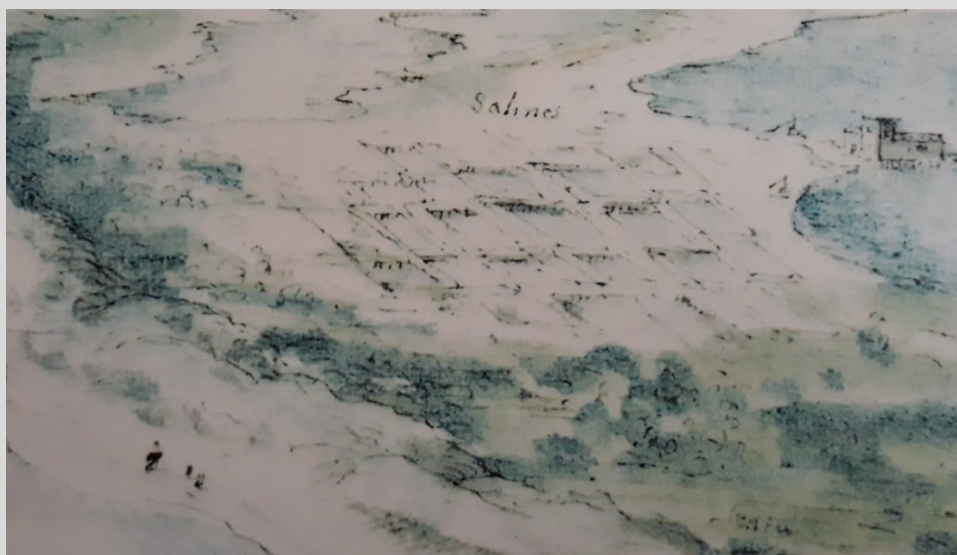
Les salines de l'Albufera eren les úniques que existien en la perifèria de la capital del regne.

És per això que el 6 de febrer de 1333, Alfons IV, davant la prohibició existent d'utilitzar una altra sal que no fora de l'Albufera, va disposar que els mesos de juliol o agost els jurats calcularen la sal que hi hauria aqueix any i en cas que no hi haguera suficient sal per a la temporada següent s'encarregara als compradors de la gabella de la sal que compraren la sal necessària perquè no hi haguera escassetat d'aquesta. En cas contrari el rei autoritzava els jurats a concedir llicència als ciutadans per a portar i vendre sal d'altres llocs del regne.

També està documentat que, anys després, Pere IV d'Aragó, II de València, el 7 de gener de 1358, va confirmar la venda que els seus procuradors Gilabert de Centelles, García de Loriz i Misser Arnau Joan havien fet de les salines de l'Albufera, les cases on es comprava, barraques, solars, pous, sénies, horts i terrenys de fabricació, inclosa l'illa del Palmar i tots els drets de les salines, per 50.000 sous al Mestre racional Berenguer de Codinats. El motiu d'aquest traspàs va ser que la Corona d'Aragó estava en guerra amb Castella i el monarca necessitava desesperadament fons per a pagar a l'exèrcit. En realitat, el preu era la fiança d'un préstec per a subvindre les despeses de Pere II el Cerimoniós amb Castella. Aquesta operació, amb el pacte de retrovenda, es repetiria anys més tard.

El 29 de desembre de 1362, Pere IV va donar les salines a Enrique de Trastàmara, amb les seues rendes i jurisdicció, com les havia tingudes fins llavors Ramón de Vilanova, de qui les va retraure el rei.

En 1363, el rei Pere IV de Castella, II de València, que abans havia cedit l'Albufera i la devesa, va assignar a la reina Leonor de Sicília les salines.

El privilegi del rei Martí I d'Aragó, anomenat també l'Humà, dirigit a la vídua del seu germà Juan, donya Violante de Bar, reflecteix una clara referència del seu domini sobre l'Albufera, les Salinas i la Devesa de València.

En 1418 es va disposar la reversió de la sal i els seus impostos a la corona, una vegada perduda la influència de la usufructuària donya Violante, després del Compromís de Casp.

També hi ha notícies del regnat d'Alfons el Magnànim sobre el reglament per a l'administració de la renda de la sal i un privilegi del 3 d'octubre de 1455 sobre el "quint del peix" i de les salines de l'Albufera.

Una carta real de Joan II reiterava a Martín Alfonso de Astorga com a guàrdia de l'Albufera, les Salinas i la Devesa.

“

El següent text d'Escolano (1611) és molt il·lustratiu:

"Al costat, que mira a la mar, pujant de València, al mig dia, té aquest nivell de naturalesa una famosa Devesa d'espès estepar; que està entre la mar i ella, té una amplària de mig quart de llegua i de tres de longitud: i ve a rematar-se en la desembocadura de la Llacuna...En aquest espai, una llegua abans d'arribar a aquesta boca, es veuen les Salinas, que proveeixen copiosament de sal la Ciutat, i la seua comarca. La qual cosa fan en aquesta forma: Trauen dues séquies d'aigua, que donaran a un pou molt ample, i molt profund, on es fa la primera digestió; i després sagnant-li per molts canals, coladors, i venes, encaminen l'aigua a diferents eres, o places: i en elles empantanada, i revolta amb la rosada del cel, es cou als raigs ardents del Sol del Estiu i Caniculars: que queda convertida en sal".